

*AP2 OKTIG 2 Tanulási eredmény alapú szemlélet megismerése és bevezetése az SZTE-n
Tanulási Eredmény Alapú Képzésfejlesztő Műhely a Szegei Tudományegyetemen*

T. Molnár Gizella

Tanulási eredmény alapú gondolkodás alkalmazása a szakképzésben

2. Olvasólecke: Tanulási eredmények a szakképzés tantervi szabályozásában

Tanulási eredmény alapú projektoktatás a szakképzésben c. pedagógus-továbbképzési programhoz

Jelen tananyag a Szegei Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.
Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

Szakmai lektor: Farkas Éva

Szegei Tudományegyetem
Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Az olvasólecke feldolgozásával elérhető tanulási eredmények:

Tudás	Képesség	Attitűd	Autonómia-felelősség
Átfogóan, összefüggéseiben ismeri a tanulási eredmény alapú szemlélet alapjait.	Összehasonlítja a folyamatvezérelt és a tanulási eredmény alapú szemléletet. Feltárja ebben a konstruktivista pedagógia elemeit.	Belátja a tanulási eredmény alapú szemlélet hatékonyságát, azonosul a tanulóközpontúsággal.	Felelősséget érez az új szemlélet érvényesítéséért a munkájában, és a minél alaposabb felkészültség eléréséért.
Azonosítja a tanulási eredmények kategóriáit, jellemzőit, és hogy a tanuló milyen jellegű kompetenciáinak elérését írják le.	Elemzi az MKKR tanulási eredményeit a kompetenciák szempontjából.	Szem előtt tartja felelősségét abban, hogy tanítványai majd megfeleljenek a szintleírások tanulási eredményeinek.	Az MKKR szakképzésre vonatkozó szintjeit önállóan is megismeri és önállóan mutatja be a koherenciákat.
Megérti, hogy központi tantervekben általánosabb tanulási eredményeket fogalmaznak meg, és ezek alapján fogalmazhatunk meg konkrét tanulási eredményeket egy-egy témakör, tanóra, projekt kapcsán.	Feltárja és értelmezi a központi dokumentumok leképeződését a témakör és a tanóra szintjére a saját tantárgyára vonatkozóan. Elmélyíti az összefüggések értelmezését.	Kritikusan szemléli a szakképzési dokumentumokat, hajlandó azokat a tanulók szempontjából is értelmezni. Törekszik arra, hogy a hivatása gyakorlásához minél jobban hozzájáruljanak a szerzett ismeretek.	Kollégáival együttműködve/önállóan is példákat gyűjt az új KKK-kból a kompetenciaelemekre és a jól illetve kevésbé jól megfogalmazott tanulási eredményekre.

Az olvasólecke feldolgozásához szükséges idő: 120 perc

Új megközelítés és szemlélet (A tanulási eredmény alapú szemlélet újszerűsége, koncepciójának megismerése, a kategóriák értelmezése és kontextusa)

A tanulási eredményekben megfogalmazott oktatási és képzési célok teljesen új megközelítést és szemléletet kívánnak. Az eddigi *bemenetalapú vagy folyamatszabályozáson alapuló* oktatási-képzési gyakorlatban az oktató alapkérdései:

Mit tanítsak? Hogyan tanítsam?

Ez az oktató és a tananyag szerepét helyezi középpontba, figyelmen kívül hagyva a tanulók sokféleségét, eltérő adottságait, szociokulturális háttérét, stb.

Ezzel szemben a *kimenet alapú, vagy tanulási eredmény alapú* szemlélet a folyamat középpontjába a tanulót helyezi:

Milyen felkészültséggel rendelkezzen a tanuló a tanulási folyamat lezárásakor? Milyen tevékenységek, feladatok ellátására legyen képes?

Szükséges tisztázni a fenti kérdések megválaszolása után, hogy milyen mértékű autonómiára és felelősségvállalásra van szüksége a tanulónak a feladateredményes elvégzéséhez? Összességében milyen kompetenciákkal gyarapítja a tanulót az adott oktatási egység (tanóra, témakör)?

Az oktató szerepe ebben az esetben teljesen megváltozik, nem a tananyag, hanem a tanuló van a központban, s az oktató dolga, hogy a tanuló teljesítményére folyamatosan reflektáljon, s támogassa az egyéni fejlődését, s olyan módszertani repertoárt és tanulástámogatást alkalmazzon, amellyel a tanulási eredmények elérhetőek. Az oktató feladata a tanulókörzpontú szemlélet erősítése, fejlesztése, ami nem könnyű feladat, hiszen a diákok sokfélesége, az ebből adódó egyéni tanulási útjuk különbözősége az oktatót folyamatos érdeklődésre, figyelemre készíti, ugyanakkor munkájában építhet a tanulók előzetes tudására.

TED

Mielőtt továbblépne, kérjük, nézze meg a következő videót: <https://www.youtube.com/watch?v=kFMZrEABdw4>

Kérjük, foglalja össze röviden a gondolatait a videóban látottakról, hallottakról! Különösen érdemes végiggondolni, hogy az egyén, a diák szempontjából milyen iskolára, s milyen oktatókra lenne szükség? Ön – mint oktató – mit gondol erről?

A tanulási eredmények

A tanulási eredményeket az MKKR-hez illeszkedő tudás + képesség + attitűd + autonómia/felelősség kategóriák kontextusában fejezzük ki. Az MKKR szintenként határozza meg a tudás, képesség, attitűd, autonómia és felelősség kategóriáit (deskriptorait).¹

A tudás kategória

az elméleti ismeretek, és/vagy tárgyi tudás szempontból írja le a tanulási eredményeket. Pl. egy adott témakör alapvető tényeinek, legfontosabb fogalmainak, folyamatainak, összefüggéseinek ismerete.

A kategória tartalmazza az ismeretkörrel/tantárggyal kapcsolatos egyszerű és magasabb szintű lexikális és taxonómikus ismereteket, összefüggéseket. A tudás

¹ A kategóriákat Farkas Éva (2017) 16-20 p. alapján foglaltuk össze, ebből részletesebben is tájékozódhat az olvasó. Elektronikusan elérhető: <http://mek.oszk.hu/18400/18497/>

kategóriájába a képzetek, fogalmak, tények, definíciók, szabályok, leírások, törvények, elméletek, rendszerek, összefüggések, ismerete tartozik.

A tanulás eredményessége és mérhetősége szükségessé teszi, hogy a tudás mélységét és kiterjedtségét is specifikáljuk.

A képesség kategória

a készségeket kognitív és gyakorlati szempontból írja le, valójában a megszerzett ismeretek gyakorlati alkalmazásának képességét fogalmazza meg. Ez egyaránt lehet kognitív, pl. logikai, intuitív és kreatív gondolkodás képessége, és gyakorlati szempontú, pl. eszközök, műszerek használata, kéz ügyessége, rutin műveletek, problémamegoldás, stb.

Rövidebben szólva a képesség az ismeretalkalmazó (procedurális) tudást jelenti. Az MKKR a képességeket **kognitív** (logikai, intuitív és kreatív gondolkodás) és **gyakorlati** (kézügyesség, módszerek, eszközök, anyagok használata) **szempontból írja le**.

Kognitív képességek: feladatok, problémák megoldásához szükséges eljárások ismerete és használata. Pl. automatikus műveletek, stratégiák, komplex műveletek, utasítások megértése, számítógépes műveletek alkalmazása, hiba felismerése, önértékelés, (idegen nyelvű) kommunikáció, stb. Lényeg, hogy a gyakorlati alkalmazás felől értelmezzük.

Az attitűd kategória

a tanulás, a munka, a társak és a saját cselekvéshez való viszony szintjei alapján írja le a tanulási eredményeket. Pl. a tanuló törekszik a feladatok megértésére, motivált azok sikeres végrehajtásában, a tanuló társakkal való együttműködésben, stb.

Az attitűd viselkedési és magatartásformák összessége, amelyek a tanulás tárgyára, magára a tanulásra, feladatra, stb. vonatkoznak. Az attitűd szorosan kapcsolódik a

másik három deskriptorhoz, hiszen végeredményben az azokhoz való érzelmi viszony, elkötelezettség, értékelő viszonyulás, fogékonyság, értékrend.

Az attitűd megfogalmazása is megkívánja a szakterület által kívánt specifikációt.

Az autonómia, felelősség kategória

a kompetenciát a felelősség és az autonómia szempontjából írja le, az önállóság szintjét, a felelősségvállalás mértékét fogalmazza meg.

A tanulót jellemzi az, hogy képes-e egyéni feladatmegoldásra, miben van szüksége ellenőrzésre, esetleg segítségre, hogyan vesz részt társaival együtt a tevékenységekben, és miért vállal felelősséget. Utóbbi nem csak önálló tevékenységet jelent, hanem a felelősség vonatkozik a másokkal való együttműködésre is. A tanulási eredmények vertikális egymásra épülésében (koherencia) is jelentősége van, hiszen egy-egy szintet nem csak a tudás mélysége, hanem a feladat elvégzésének önállósága is megkülönböztet.

Vertikális és horizontális koherencia:

Az egyes kategóriák vertikálisan egymásra épülnek, horizontálisan összefüggnek, amikor az adott ismeretanyag gyakorlati alkalmazásának képességét, az azzal kapcsolatos attitűdöket, s az autonómia és felelősség szintjét összefüggésükben fogalmazzák meg.

A tanulási folyamat tervezett szakaszának lezárása

A tanulási eredményeket nem elég megfogalmazni, azt is figyelembe kell venni, hogy a folyamat végén látnunk kell, hogy megvalósultak-e? Úgy kell tehát kialakítanunk a deskriptorokat, hogy azok **mérhetőek, értékelhetőek legyenek.**

A folyamatvezérelt tanítási koncepcióhoz reprodukív számonkérés, minősítő értékelés kapcsolódik.

A tanulási eredmény alapú szemlélet ezzel szemben folyamatos fejlesztő értékeléssel működik, az oktatási egység végén pedig azzal zárul.

Azt vizsgálja, hogy a tanuló honnan, hova jutott el, milyen tanulási eredményeket birtokol, milyen tevékenységekre képes és alkalmas? A minimum célokat természetesen minden tanulónak el kell érnie.

Mindezt a konstruktivista pedagógia szemlélete is megalapozza és segíti a kooperatív technikák alkalmazásával. Az értékelés, a visszajelzés, a hibák elfogadása és a tanulási folyamat részeként való kezelése biztonságérzést ad a tanulóknak, megkíméli őket a szorongástól. Az értékelés ilyen attitűdje azt is láthatóvá teszi, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött, hogy halad az egyéni tanulási útján.

Hogy az összefüggéseket jobban átlássa, a kimenet alapú gondolkodását elmélyítse, kérjük, elevenítse fel a konstruktivista pedagógia szemléletéről szóló előzetes ismereteit az alábbi szakirodalom segítségével!

https://jos.hu/down/9011/00_Ped.pdf

Feladat: A következő táblázat segítségével hasonlítsa össze a folyamatszabályozott bemenet alapú, és a kimenet alapú tanítási szemléletet!

Összehasonlító táblázat

Jellemzők	Folyamatszabályozott, tartalomközpontú szemlélet	Tanulási eredmény alapú szemlélet
Az oktató alapkérdései		
A tanuló alapkérdései		
A tanítási-tanulási folyamat tervezésének kiindulópontja és logikája		
A tervezés fókusza		
Az értékelés jellemzője		

Ha elkészült, a tanultak elmélyítésére, ismételtsére nézze meg a következő diasort! Hasonlítsa össze a saját táblázatát és a diasorban látható táblázatot a kétféle tanítási szemléletről! Ha szükségesnek érzi, egészítse ki a sajátját!

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/konferenciak/MKKR_171116_II-2-Magocs.pdf

Az új szemlélet alkalmazásának gyakorlati vonatkozásai

Ha az eddig megszerzett ismereteinket továbbgondoljuk és differenciáljuk, láthatjuk, hogy a tanulási eredmények alkalmazása számos előnyt és lehetőséget is rejt, ami a tanítási-tanulási folyamat fejlesztésében innovációs potenciálként jelenik meg. Hogy ezek érvényesülni tudjanak, alapvetően az szükséges, hogy a deskriptorokat a kellő körültekintéssel fogalmazzuk meg.

A tanulási eredmény alapú szemlélet alkalmazásának lehetőségei– mely területeken lehet és érdemes alkalmazni?

- ✓ előzetes tudás és kompetenciák mérése
- ✓ képzési szintek átjárhatóságának segítése
- ✓ új tantervek fejlesztése
- ✓ új tananyagok, tematikák, óratervek tervezése és fejlesztése
- ✓ tanulói teljesítmények fejlesztő, minősítő értékelése
- ✓ követelmények és értékelési kritériumok meghatározása

A tanulási eredmény alapú szemlélet alkalmazásának előnyei – milyen előnyökkel jár az alkalmazása a tanítás-tanulási folyamat hatékonysága szempontjából?

- ✓ világossá és egyértelművé teszi az oktatás célját, ezáltal növeli a tanuló motivációját
- ✓ a tanuló tudatában van annak, hogy az adott tantárgy, tanóra keretében mit fog tanulni, mit várnak el tőle (világos szabályok – kevesebb szorongás)
- ✓ az oktató oldaláról következetesebbé, átgondoltabbá teszi a tanulási-tanítási folyamat megtervezését és kivitelezését, a követelmények meghatározását
- ✓ módszertani megújulásra ösztönöz (innovatív módszerek)
- ✓ objektívebb értékelést tesz lehetővé, könnyebb az értékelési kritériumok kialakítása
- ✓ lehetővé teszi az eredményesség mérését

A tanulási eredmény alapú szemléletben rejlő innovációs potenciál

- ✓ mindez lehetőséget teremt az oktatás megújítására és minőségi fejlesztésére
- ✓ a tanulási eredmény alapú tanulás és tanítás eszközt ad arra, hogy javítani tudjuk a tanulók tanulási eredményességét, és képességeikben mérhető fejlődés történjen
- ✓ a tanulást és a tanulót helyezi a középpontba, amelyben maga a tanulási folyamat és a tanuló által elért kompetenciafejlődés a lényeges.
- ✓ lehetőséget ad személyre szabott, egyéni tanulási utak kialakítására a tanuló saját adottságait figyelembe véve

Tanulási eredmények a szakmai képzési és kimeneti követelményekben

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (hatályos: 2020. 01. 01-től), valamint a szakképzési törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) kormányrendelet (hatályos: 2020. 02. 15-től)² 2020-tól alapjaiban változtatja meg a szakképzés és a felnőttképzés korábbi rendszerét.

² A kormányrendeletet a 319/2020. (VII. 1.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelettel módosították. A módosítások 2020. július 1-jétől hatályosak.

A szakképzési és felnőttképzési rendszer átalakítását a Szakképzés 4.0 Stratégia* alapozta meg. A stratégia 10 kiemelt fejlesztési területhez 40 beavatkozást és kulcsindikátort rendel.

A szakképzés átalakítása nem hasonlítható össze korábbi szakképzésfejlesztési folyamattal. Rendszerszintű átalakításról van szó, amely érinti a szakképzés fogalomrendszerét, szerkezetét, intézményi struktúráját, a finanszírozást, a tantervi szabályozást.

A szakképzési rendszer átalakításának egyik legfontosabb eleme – amely érinti a felnőttképzést is – hogy a szakmajegyzékben (korábban Országos Képzési Jegyzék) szereplő államilag elismert szakmák kizárólag szakképző intézményben (szakképző iskola és technikum) szerezhetőek meg, iskolarendszeren kívüli felnőttképzésben nem.

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvénnyel (továbbiakban Szt.) megváltozik a fogalomhasználat, átalakul a szakképzés szerkezete és intézményrendszere, valamint megújulnak a tantervi követelmények is.

Szakképzés

Felsőfokú szakképzettséget nem igénylő munkakör betöltéséhez vagy tevékenység végzéséhez szükséges szakmára felkészítő szakmai oktatás és szakképesítésre felkészítő szakmai képzés

A szakképzés rendszere a 2019. évi LXXX. törvény alapján

Szakmára felkészítő szakmai oktatás

Szakképesítésre felkészítő szakmai képzés

Szakma	Részsakma	
✓ több munkakör betöltésére jogosít ✓ államilag elismert középfokú végzettség és szakképzettség	✓ egy munkakör betöltésére jogosít ✓ államilag elismert alacsony fokú végzettség és szakképzettség	✓ államilag elismert szakképesítés ✓ felnőttképző hatósági engedély birtokában ✓ programkövetelmény ✓ képzési program

*Szakképzés 4.0. – A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira. A stratégiát a kormány a 1168/2019. (III. 28.) kormányhatározattal fogadta el. <https://www.nive.hu/Downloads/Hirek/DL.php?f=szakepzes-4.0.pdf>

✓ szakképző intézményben (technikum és szakképző iskola) ✓ ingyenes ✓ szakmajegyzék alapján ✓ tanulói jogviszonyban 25 éves korig, 25 éves kor felett felnőttképzési jogviszonyban ✓ ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás ✓ ágazati alapvizsga ✓ szakmai vizsga akkreditált vizsgaközpontban ✓ KKK, programtanterv alapján ✓ technikus oklevél vagy szakmai bizonyítvány	✓ műhelyiskola és iskolarendszeren kívüli felnőttképzés ✓ KKK alapján ✓ szakmai vizsga akkreditált vizsgaközpontban ✓ szakmai bizonyítvány	✓ felnőttképzési jogviszony ✓ felnőttképzési szerződés ✓ tanúsítvány ✓ képesítő vizsga akkreditált vizsgaközpontban ✓ képesítő bizonyítvány
---	---	---

Az államilag elismert szakmákat a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 12/2020. (II. 7.) kormányrendelet 1. számú mellékletében megtalálható szakmajegyzék tartalmazza. A szakmajegyzék 24 ágazatba sorolja a 174 szakmát, amely szakmairányokkal együtt 284 szakmai kimenetet jelent. A szakmajegyzék a korábbi Országos Képzési Jegyzéket váltja fel. A szakmajegyzék a részsakmákat nem tartalmazza. A ráépülő szakképesítések az új rendszerben megszűntek.

Szakma szakképző intézményben, tanulói vagy felnőttképzési jogviszonyban szerezhető. Több munkakör beöltésére jogosító államilag elismert középfokú végzettséget és szakképzettséget ad. Az állam legfeljebb kettő szakma megszerzését az első szakmai vizsga befejezéséig, a második szakma esetén legfeljebb három tanéven keresztül ingyenes biztosítja (Szkt. 3. § (1) bekezdés). A szakmaszerzésre nappali tagozaton 25 éves korig van lehetőség (Szkt. 53. § (2) bekezdés).

A szakmajegyzék tartalmi struktúrája

Ágazat	Szakma azonosító száma				Szakma		Szakmai oktatás időtartama		Digitális Kompetencia Keretrendszer szint
	Magyar Képesítési Keretrendszer szint	Képzési terület	Ágazati besorolás	Szakma-sorszám	megnevezése	szakma-iránya	alapfokú iskolai végzettséggel	érettségi végzettséggel	

Jelentős szemléletbeli, illetve tartalmi és módszertani változást jelent, hogy a szakmajegyzékben szereplő szakmák kimenetszabályozásúak lettek. A kimenetszabályozás eszköze a tanulási eredmény alapú szemlélet. Ennek megfelelően a szakmák kimeneti követelményeit a képzési és kimeneti követelmények (a korábbi rendszerben szakmai és vizsgakövetelmények) tartalmazzák. A szakképzési törvény 11 §-a alapján „a szakmákhoz – az ellenőrzési, a mérési és az értékelési rendszer kialakítását és működését biztosító, a szakképzésben kötelezően alkalmazandó – képzési és kimeneti követelményeket kell előírni. A képzési és kimeneti követelményeket – a Kormány adott ágazatért felelős tagjának egyetértésével – a szakképzésért felelős miniszter hivatalos kiadványként az általa vezetett minisztérium honlapján teszi közzé.” A képzési és kimeneti követelményeket 2020 májusában tették közzé (<https://szakkepzes.ikk.hu/kkk-ptt>).

Jelentős változás tehát, hogy míg korábban a szakmai és vizsgakövetelményeket a szakképesítésért felelős miniszter rendeletben adta ki, addig az új képzési és kimeneti követelményeket (továbbiakban: KKK) a szakképzésért felelős miniszter (jelenleg az Innovációs és Technológiai Minisztériumot vezető miniszter) a honlapján teszi közzé. Ez lehetőséget ad a képzési és kimeneti követelmények rendszeres, szükség szerinti rugalmas frissítésére, megújítására. A KKK-k jelentős szerepet töltenek be a tanítás és tanulás folyamatának megtervezésében. 2020 szeptemberétől már minden szakképző intézményben az új KKK-k alapján kell elindítani az ágazati alapoktatást a 9. évfolyamon.

Melléklet

A szakképzési KKK-k szerkezetét, tartalmi elemeit az alábbi melléklet tartalmazza. Kérjük, tanulmányozza át alaposan, majd ezt követően oldja meg a melléklet után található ellenőrző kérdéseket és feladatokat!

A KKK-k tartalmi elemei

1. A szakma alapadatai:
 - ágazat megnevezése
 - szakma megnevezése
 - szakma azonosító száma
 - szakma szakmairányai
 - a szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje
 - a szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje
 - ágazati alapoktatás megnevezése
 - kapcsolódó részsakmák megnevezése
 - egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama
2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb foglalkozás, tevékenység, valamint a munkaterület leírása
3. A szakmához rendelt FEOR szám
4. A szakmai oktatásba történő belépés feltételei: iskolai előképzettség és alkalmassági követelmények (foglalkozásegészségügyi alkalmassági vizsgálat és pályalkalmassági vizsgálat)
5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek
6. Kimeneti követelmények

Az új szakképzési törvény szerinti KKK alapvetően más logikát követ, mint a korábban használt szakmai és vizsgakövetelmények, illetve kerettantervek. A legfontosabb változást a kimenet felőli (tanulási eredmény alapú) szabályozás jelenti. A szakma – tanulási eredmény alapú – kimeneti szabályozása a Magyar Képesítési Keretrendszer logikáját követi és nem tagolja kötelező, tantárgyakkal „méretezett” szakaszokra a képzési folyamatot. Ehelyett a szakma profiljára vonatkozó információt ad, és hangsúlyossá teszi a kimenetet tanulási eredményekkel jellemző követelménysort.

A tanulási eredmény (learning outcome) a tanulással – a tanulási szakasz³végére – elérhető kimeneti követelmények leírását jelenti, a Magyar Képesítési Keretrendszerhez

³ A tanulási szakasz lehet egy tanítási óra, egy tantárgy, egy tanulási terület, a gyakorlati képzési rész, a teljes képzés. Az új szakképzési struktúra alapján a szakmatanulás 3 nagy szakaszra tagolódik: ágazati alapoktatás; szakmairányok közös tanulási szakasza (szakmairányos szakmák esetében); szakma vagy szakmairány tanulási szakasza. A közismereti oktatás a szakmai oktatással párhuzamosan folyik.

illeszkedő képesség + tudás + attitűd + autonómia-felelősség kontextusában meghatározott cselekvő szintű kompetencialeírás.

Azt határozza meg, hogy a tanuló mit tud, mit ért és önállóan mire képes, miután elvégezte a szakmai oktatást, függetlenül attól, hogy hol, hogyan, és mikor szerezte meg ezeket a kompetenciákat⁴.

A képesítések tanulási eredmény alapú megközelítése gyakorlatilag azt vizsgálja, hogy a tanuló a szakmai oktatás befejezésekor milyen szintű ismeretekkel rendelkezik, mennyire érti, s milyen mértékben képes értelmezni ezeket az ismereteket, miként tudja a megszerzett tudást alkalmazni, illetve, hogy szert tett-e egy adott szakterület eredményes és autonóm műveléséhez szükséges kompetenciákra.

A tanulási eredmény alapú megközelítés nem egyszerűen egy új pedagógiai technika, hanem egy olyan korszerű gondolkodásmód, amely az oktatóközpontú kultúrával szemben a tanulást és a tanulót helyezi a középpontba, és ebben az értelemben maga a tanulási folyamat, valamint a tanuló által elért kompetenciafejlődés a lényeges. Ezzel összefüggésben a szakmai oktatás fő célja a szakmai cselekvőképesség kialakítása.

A KKK 6. pontjában a kimeneti követelmények részben az ágazati alapoktatás követelményei, a szakmairányok közös szakmai követelményei, illetve a szakma vagy szakmairány speciális szakmai követelményei vannak meghatározva szakmai tevékenységeken alapuló tanulási eredményekben. A tanulási eredmények az adott tanulási szakasz (ágazati alapoktatás, szakmairányok közös tanulási szakasza, szakma vagy szakmairány tanulási szakasza) végére elérendő követelményeket határozzák meg. A tanulási eredmény eléréséhez vezető utat nem. A tanulási eredmény a tanítási-tanulási folyamat megtervezésének alapja. A tanulási eredményekre épül a teljes tanítási folyamat (beleértve a vizsgáztatást is). A tanulási eredmények nemcsak az adott szakma követelményeinek pontosabb meghatározását teszik lehetővé, hanem a tanítási folyamatra, módszerek kiválasztására, értékelési kritériumok és feladatok meghatározására vonatkozóan iránymutatásul is szolgálnak a tanárok, gyakorlati oktatók számára. A tanulási eredmény alapú szemléletnek a tantermi és tanműhelyi munkára is hatást kell gyakorolnia ahhoz, hogy minőségfejlesztő hatással legyen a szakképzésre, eredményesebbé tegye az oktatók munkáját és a diákok tanulását. Ezért a tanítási stratégiát, a tanítás tartalmát, módszereit, eszközeit, az értékelést a tanulási eredményekből kiindulva kell meghatározni. A tanulási eredmény alapú tanterv esetében a hagyományos tantárgyi rendszer helyett eredményesebb a projekt alapú oktatás. Az ilyen jellegű tananyagok egyben más tanítási módszertant is igényelnek.

⁴A tanulási eredmények fogalomrendszerének, előnyeinek megértését, valamint a tanulási eredmények kialakítását és megfogalmazását segíti az alábbi kiadvány: Farkas Éva (2017): Segédlet a tanulási eredmények írásához a szakképzési és felnőttképzési szektor számára: <http://mek.oszk.hu/18400/18498/18498.pdf>

7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

Az ágazati alapvizsga írásbeli és gyakorlati vizsgatevékenységeinek követelményeit és értékelési szempontjait a KKK tartalmazza, ugyanakkor a konkrét feladatot a szakképző intézmény dolgozza ki, és ő is bonyolítja le a vizsgát. Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele az előírt képzési évfolyam(ok) eredményes teljesítése. Az ágazati alapvizsga célja egyrészt az ágazati alapkompenciák mérése, másrészt annak megállapítása, hogy képesek-e a vizsgázó tanulók egyszerű szakmai feladatok ellátására, valamint az általuk elképzelt szakmai képzés további folytatására. Az ágazati alapoktatást lezáró ágazati alapvizsga munkakör betöltésére való jogosultságot igazol, amennyiben ezt a KKK tartalmazza. Az ágazati alapvizsga eredménye a KKK-ban meghatározott súlyarányal beszámít a szakmai vizsga eredményébe.

8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

A szakmai vizsga a KKK-ban meghatározott

- ⇒ számítógép alkalmazását igénylő központi vizsgatevékenységből (interaktív vizsgatevékenység) és
- ⇒ projektfeladat megvalósításából áll.

Az interaktív vizsgatevékenység feladatainak és javítási-értékelési útmutatójának elkészítéséről a szakképzésért felelős miniszter a szakmai vizsga nyelvén gondoskodik. A feladat és a vizsgafeladathoz tartozó útmutató alapján a számítógép által véletlenszerűen generált vizsgafeladatsort kell az interaktív vizsgán megoldani.

A projektfeladat az akkreditált vizsgaközpont által – a képzési és kimeneti követelményekre tekintettel – a vizsgázó gyakorlati felkészültségének átfogóbb felmérése céljából meghatározott vizsgatevékenység, amelyet a szakmai vizsgára vagy a szakmai vizsgán kell elkészíteni és szóban az adott szakma folytatásához szükséges ismeretek ellenőrzésére is kiterjedően megvédeni.

Projektfeladatként – a képzési és kimeneti követelményeknek megfelelően – gyakorlati vizsgamunka, vizsgaremek vagy vizsgamű, záródolgozat elkészítése vagy egyéb vizsgaprodukció megvalósítása határozható meg (12/2020. kormányrendelet 260. §).

A KKK tartalmazza a szakmai vizsga értékelési szempontjait is, illetve az egyes vizsgatevékenységek szakmai vizsgán belüli súlyarányát. A szakmai vizsgát akkreditált vizsgaközpontokban kell letennie a vizsgázónak (Szkt. 14 §). Így a szakmai oktatás és vizsgáztatás folyamata elkülönül egymástól. Az átmeneti időszakban, 2025. december 31-ig a szakmai vizsgát a szakképző intézményben, de a szakképzési törvény előírásai szerint kell megszervezni azzal, hogy az akkreditált vizsgaközpont alatt a szakképző intézményt kell érteni.

9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek

10. Részszakma

A részszakmák nem találhatók meg a szakmajegyzékben, ugyanakkor a szakmai követelményeit annak a szakmának a KKK-ja tartalmazza, amelyikhez a részszakma tartozik. A részszakma műhelyiskolában vagy iskolarendszeren kívüli felnőttképzésben, hatósági engedéllyel rendelkező felnőttképző intézmény által szervezhető. A részszakma kimeneti követelményei szintén tanulási eredmény alapúak, a szakmai vizsgát akkreditált vizsgaközpontban kell letenni, de a részszakma esetében a szakmai vizsga csak projektfeladatból áll. A részszakma egy munkakör betöltésére jogosít és államilag elismert alapfokú végzettséget és szakképzettséget igazol.

1. Feladat: Válasszon ki egy tetszőleges, a szakterületéhez kapcsolódóképzést a <https://szakkepzes.ikk.hu/kkk-ptt> honlapról, töltsse le a kiválasztott képzés KKK-ját, és írja össze a reflexióit, röviden elemezze az adott KKK-ban található tanulási eredményeket!

2. Feladat: Válaszoljon néhány mondatban tömören, lényegretörően az alábbi kérdésekre!

1. Hogyan alakul át a tanár szerepe a tanulási eredmény alapú szemlélet alkalmazásával?
2. Mit jelent a tanulási eredmények vertikális és horizontális koherenciája?

3. Milyen változásokat hozott a szakképzésben a KKK-k bevezetése?

Irodalom:

- Farkas Éva (2017): *Segédlet a tanulási eredmények írásához a szakképzési és felnőttképzési szektor számára*. Oktatási Hivatal, Budapest
- Farkas Éva (2017): *Tanulási eredmény alapú tanterv- és tantárgyfejlesztés a felsőoktatásban. Módszertani útmutató*. JGYPK Kiadó, Szeged
- Halász Gábor (2012): *Az oktatás az Európai Unióban. Tanulás és együttműködés. Új Mandátum Könyvkiadó*, Budapest
- Lukács – Derényi(szerk.) (2017): *Kézikönyv a képzési programok tanulási eredményeken alapuló fejlesztéséhez, felülvizsgálatához*. Oktatási Hivatal, Budapest
- Szegedi Eszter (szerk.) (2009): *Kompetencia, tanulási eredmények, képesítési keretrendszerek. Támpontok az Európai Unió képzési politika új fogalmainak és törekvéseinek megértéséhez a nemzetközi szakirodalom alapján*. Tempus Közalapítvány, Budapest

Források:

- ⇒ 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről
- ⇒ 12/2020. (II. 7.) kormányrendelet a szakképzési törvény végrehajtásáról
- ⇒ Innovatív Képzéstámogató Központ honlapja: <https://www.ikk.hu/>

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

